

MVE420:

Moralfilosofi: värderingar och framtida generationer

Vilhelm Verendel

2015-05-12

Den stora bilden

- Om inte något går väldigt fel, så har de flesta personer som kommer att leva på jorden ännu inte fötts
- Business as usual+Hållbar utveckling: 1 miljard år, 1 miljard människor, 100 års genomsnittlig livslängd, ger 10^{16} personer
- Våra handlingar påverkar inte människor före oss, påverkar delvis dem som nu lever, men kan också ha en enorm påverkan på framtida generationer (existentiell risk)

Varför bry oss om framtidsfrågor?

Varför bry oss om framtidsfrågor?

Det finns många olika sätt att värdera framtiden...

Moralfilosofi: det systematiska undersökandet av vad värderingar (”bör-skäl”) kan betyda och vilken roll de kan spela i en *argumentation*

Varför bry oss om framtidsfrågor?

Det finns många olika sätt att värdera framtiden...

Moralfilosofi: det systematiska undersökandet av vad värderingar (‐bör-skäl‐) kan betyda och vilken roll de kan spela i en *argumentation*

Men vad är egentligen en argumentation?

Argumentation kontra Retorik

Vad gör vi när vi påstår att “X är bra”, “X är dåligt”, “vi bör göra X”?
Två möjligheter:

Argumentation kontra Retorik

Vad gör vi när vi påstår att “X är bra”, “X är dåligt”, “vi bör göra X”?
Två möjligheter:

- 1 Retorik: Målet är att övertyga så effektivt som möjligt. Inte alltid korrekt härledning. Exempel: felkalibreringar.
- 2 Argumentation: Vi försöker att tydliggöra vår ståndpunkt och logiskt korrekt härleda en slutsats.

Argumentation kontra Retorik

Vad gör vi när vi påstår att “X är bra”, “X är dåligt”, “vi bör göra X”?

Två möjligheter:

- 1 Retorik: Målet är att övertyga så effektivt som möjligt. Inte alltid korrekt härledning. Exempel: felkalibreringar.
- 2 Argumentation: Vi försöker att tydliggöra vår ståndpunkt och logiskt korrekt härleda en slutsats.

Argument: Ett antal *påståenden* för att stödja en *slutsats*.

Dessa påståenden kan vara *faktapåståenden* och *värdepåståenden*.

Enklast är att ta ett exempel...

Skillnaden mellan fakta och värden

Hur det är kontra hur det borde vara. Exempel:

- Ett stort antal människor i världen påverkas av våldsamma konflikter
- Det är alltid önskvärt att undvika mänskligt våld
- Vi bör handla för att försöka minska antalet våldsamma konflikter

Vad är faktapåstående, värdepåstående och slutsats?

Skillnaden mellan fakta och värden

Hur det är kontra hur det borde vara. Exempel:

- Ett stort antal människor i världen påverkas av våldsamma konflikter
(P1) **Premiss**
- Det är alltid önskvärt att undvika mänskligt våld
(P2) **Premiss**
- Vi bör handla för att försöka minska antalet våldsamma konflikter
(P3) **Slutsats**

Vad är faktapåstående, värdepåstående och slutsats?

Ett argument är i princip formaliserbart med logik: **P1,P2 $\Rightarrow$ P3**

Skillnaden mellan fakta och värden

Hur det är kontra hur det borde vara. Exempel:

- Ett stort antal människor i världen påverkas av våldsamma konflikter
(P1) **Premiss**
- Det är alltid önskvärt att undvika mänskligt våld
(P2) **Premiss**
- Vi bör handla för att försöka minska antalet våldsamma konflikter
(P3) **Slutsats**

Vad är faktapåstående, värdepåstående och slutsats?

Ett argument är i princip formaliserbart med logik: **P1,P2 $\Rightarrow$ P3**

- Faktapåståenden: påståenden om vilka omständigheter som är sanna i världen omkring oss (vetenskap)
- Värdepåståenden: påståenden om vilka faktapåståenden som vore önskvärda eller icke-önskvärda

Humes lag

Tydliggör skillnaden mellan faktapåståenden och värdepåståenden:
Ingen naturlag, men en princip som hållit flera hundra års prövning

Humes lag: vi kan inte härleda värdepåståenden från enbart
faktapåståenden

Humes lag

Tydliggör skillnaden mellan faktapåståenden och värdepåståenden:
Ingen naturlag, men en princip som hållit flera hundra års prövning

Humes lag: vi kan inte härleda värdepåståenden från enbart faktapåståenden

Konsekvens av Humes lag

Varje argument som har ett värdepåstående i sin slutsats behöver innehålla minst ett värdepåstående bland premisserna

En viktig aspekt av moralfilosofi är att systematiskt hitta och tydligt peka ut vilka värdepåståenden som ligger till grund för möjliga slutsatser

Framtida generationer

Beroende på exempelvis vilka teknologier vi väljer att eftersträva och realisera, har vi möjligheten att påverka

- Existensen av framtida människor (nivån på existentiell risk)
- Antalet framtida människor (t ex resurser och rymdkolonisering)
- Identiteten hos framtida människor (t ex avancerad genteknik)

Framtida generationer

Beroende på exempelvis vilka teknologier vi väljer att eftersträva och realisera, har vi möjligheten att påverka

- Existensen av framtida människor (nivån på existentiell risk)
- Antalet framtida människor (t ex resurser och rymdkolonisering)
- Identiteten hos framtida människor (t ex avancerad genteknik)

Argument för och emot olika alternativ kan innehålla *värderingar*
Men hur skulle sådana värderingar kunna se ut och vad leder de till?
Moralfilosofin: undersök dessa med *moralteorier*

Två sorters moralteorier

Det vore fel att tro att moralfilosofin försöker leverera en slutgiltig rätt teori för värdefrågor. Snarare är mycket en jämförande övning mellan t ex:

① Konsekvensbaserad etik: en handling bedöms efter sina *konsekvenser*

② Deontologisk etik: en handling bedöms efter sitt *inneboende värde*

Två sorters moralteorier

Det vore fel att tro att moralfilosofin försöker leverera en slutgiltig rätt teori för värdefrågor. Snarare är mycket en jämförande övning mellan t ex:

- ① Konsekvensbaserad etik: en handling bedöms efter sina *konsekvenser*
 - **Utilitarism:** det moraliskt rätta är att göra det som maximerar totala nivån av nytta i världen, t ex

- ② Deontologisk etik: en handling bedöms efter sitt *inneboende värde*

Två sorters moralteorier

Det vore fel att tro att moralfilosofin försöker leverera en slutgiltig rätt teori för värdefrågor. Snarare är mycket en jämförande övning mellan t ex:

- ① Konsekvensbaserad etik: en handling bedöms efter sina *konsekvenser*
 - **Utilitarism:** det moraliskt rätta är att göra det som maximerar totala nivån av nytta i världen, t ex
 - Hedonisk utilitarism: största möjliga lycka
 - Preferensutilitarism: största möjliga antalet uppfyllda preferenser
 - Välfärdsutilitarism: välfärd och goda livsbetingelser (ej moraliska agenter i inre tillstånd utan externa faktorer)
- ② Deontologisk etik: en handling bedöms efter sitt *inneboende värde*

Två sorters moralteorier

Det vore fel att tro att moralfilosofin försöker leverera en slutgiltig rätt teori för värdefrågor. Snarare är mycket en jämförande övning mellan t ex:

- ① Konsekvensbaserad etik: en handling bedöms efter sina *konsekvenser*
 - **Utilitarism:** det moraliskt rätta är att göra det som maximerar totala nivån av nytta i världen, t ex
 - Hedonisk utilitarism: största möjliga lycka
 - Preferensutilitarism: största möjliga antalet uppfyllda preferenser
 - Välfärdsutilitarism: välfärd och goda livsbetingelser (ej moraliska agenter inre tillstånd utan externa faktorer)
- ② Deontologisk etik: en handling bedöms efter sitt *inneboende värde*
 - **Pliktetik:** att t ex respektera *förbud, löften, inte ljuga*, etc.
 - **Rättighetsetik:** baserat på absoluta *rättigheter* som frihet, mänskliga rättigheter, yttrandefrihet, etc.
Exempel: människors intresse (rättighet?) för minimum av välfärd

Två sorters moralteorier

Det vore fel att tro att moralfilosofin försöker leverera en slutgiltig rätt teori för värdefrågor. Snarare är mycket en jämförande övning mellan t ex:

- ① Konsekvensbaserad etik: en handling bedöms efter sina *konsekvenser*
 - **Utilitarism:** det moraliskt rätta är att göra det som maximerar totala nivån av nytta i världen, t ex
 - Hedonisk utilitarism: största möjliga lycka
 - Preferensutilitarism: största möjliga antalet uppfyllda preferenser
 - Välfärdsutilitarism: välfärd och goda livsbetingelser (ej moraliska agenter inre tillstånd utan externa faktorer)
- ② Deontologisk etik: en handling bedöms efter sitt *inneboende värde*
 - **Pliktetik:** att t ex respektera *förbud, löften, inte ljuga*, etc.
 - **Rättighetsetik:** baserat på absoluta *rättigheter* som frihet, mänskliga rättigheter, yttrandefrihet, etc.
Exempel: människors intresse (rättighet?) för minimum av välfärd

Övning:

Bör tortyr användas för att få fram information om att andra människor riskerar att skadas? Kom på ett argument för/emot, från (1) och (2).

Fakta är inte irrelevanta, men kan vara otillräckliga

- ① Fakta kan vara mycket relevanta för effekten av värdepåståenden
- ② Exempel: naturvetenskaplig osäkerhet i långsiktig klimatpåverkan
 - Reducerad osäkerhet (tydligare faktapåståenden) om klimatkänslighet kan vara avgörande för våra handlingar
 - En kraftfull klimatkänslighet kan vara en del av ett argument för omedelbara åtgärder
 - Att argumentera för åtgärder behöver dock innefatta en värdering som vi inte når med vetenskap

Fakta är inte irrelevanta, men kan vara otillräckliga

- ① Fakta kan vara mycket relevanta för effekten av värdepåståenden
- ② Exempel: naturvetenskaplig osäkerhet i långsiktig klimatpåverkan
 - Reducerad osäkerhet (tydligare faktapåståenden) om klimatkänslighet kan vara avgörande för våra handlingar
 - En kraftfull klimatkänslighet kan vara en del av ett argument för omedelbara åtgärder
 - Att argumentera för åtgärder behöver dock innefatta en värdering som vi inte når med vetenskap
- ③ Exempel: “Det är fel att hälla ett vitt pulver X på din väns måltid.”
Vad behöver vi göra för att ta ställning till påståendet?

Fakta är inte irrelevanta, men kan vara otillräckliga

- ❶ Fakta kan vara mycket relevanta för effekten av värdepåståenden
- ❷ Exempel: naturvetenskaplig osäkerhet i långsiktig klimatpåverkan
 - Reducerad osäkerhet (tydligare faktapåståenden) om klimatkänslighet kan vara avgörande för våra handlingar
 - En kraftfull klimatkänslighet kan vara en del av ett argument för omedelbara åtgärder
 - Att argumentera för åtgärder behöver dock innefatta en värdering som vi inte når med vetenskap
- ❸ Exempel: “Det är fel att hälla ett vitt pulver *X* på din väns måltid.”
Vad behöver vi göra för att ta ställning till påståendet?
- ❹ Exempel: “Det är fel att placera en radioaktiv sten i OHs byrålåda.”
Vilka fakta behöver vi för konsekvensetisk ställning?

Fakta är inte irrelevanta, men kan vara otillräckliga

- ❶ Fakta kan vara mycket relevanta för effekten av värdepåståenden
- ❷ Exempel: naturvetenskaplig osäkerhet i långsiktig klimatpåverkan
 - Reducerad osäkerhet (tydligare faktapåståenden) om klimatkänslighet kan vara avgörande för våra handlingar
 - En kraftfull klimatkänslighet kan vara en del av ett argument för omedelbara åtgärder
 - Att argumentera för åtgärder behöver dock innefatta en värdering som vi inte når med vetenskap
- ❸ Exempel: “Det är fel att hälla ett vitt pulver *X* på din väns måltid.”
Vad behöver vi göra för att ta ställning till påståendet?
- ❹ Exempel: “Det är fel att placera en radioaktiv sten i OHs byrålåda.”
Vilka fakta behöver vi för konsekvensetisk ställning? **Krävande!**

Att bry sig om framtida generationer

Argument för moraliska hänsyn till framtiden kräver värdepåstående
Hur kan sådana till exempel se ut?

Två möjligheter: en handling bedöms primärt med avseende på

- 1 Deontologisk etik: t ex framtida personers *rättigheter*
- 2 Konsekvensbaserad etik: framtida personers *nytta*

Det speciella med framtida generationer: de existerar ännu inte
Här leder de olika möjligheterna (1) och (2) olika

Samtida personer och framtida personer

Framtida personer: vi saknar samarbeten, utbyten, överenskommelser...

Samtida personer och framtida personer

Framtida personer: vi saknar samarbeten, utbyten, överenskommelser...

- ① Vi kan påverka deras möjligheter och intressen
 - Vi kan göra det kostsamt för framtida generationer att inte fortsätta med våra projekt och begränsa handlingsutrymme: t ex naturresurser
 - Vi kan begränsa deras handlingsutrymme: t ex klimatfrågan

Samtida personer och framtida personer

Framtida personer: vi saknar samarbeten, utbyten, överenskommelser...

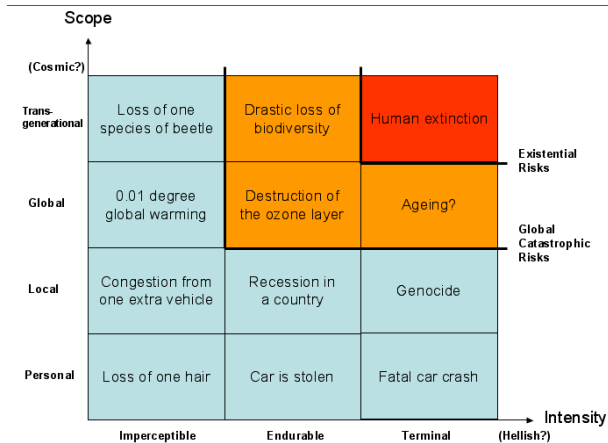
- ① Vi kan påverka deras möjligheter och intressen
 - Vi kan göra det kostsamt för framtida generationer att inte fortsätta med våra projekt och begränsa handlingsutrymme: t ex naturresurser
 - Vi kan begränsa deras handlingsutrymme: t ex klimatfrågan
- ② Vi kan skada framtida generationer
 - Använda naturresurser som på lång sikt är skadligt: t ex kärnavfall
 - Om de inte utvecklar ny kraftfull teknologi för att hantera det...

Samtida personer och framtida personer

Framtida personer: vi saknar samarbeten, utbyten, överenskommelser...

- ① Vi kan påverka deras möjligheter och intressen
 - Vi kan göra det kostsamt för framtida generationer att inte fortsätta med våra projekt och begränsa handlingsutrymme: t ex naturresurser
 - Vi kan begränsa deras handlingsutrymme: t ex klimatfrågan
- ② Vi kan skada framtida generationer
 - Använda naturresurser som på lång sikt är skadligt: t ex kärnavfall
 - Om de inte utvecklar ny kraftfull teknologi för att hantera det...
- ③ Vi påverkar deras existens: om, hur många, och vilka
 - Genetisk identitet: vilka par av celler som ger framtida personer
 - Populationspolicy, men i princip alla policies: kapital och population

Framtida risker



Samtida personer och framtida personer

Framtida personer: vi saknar samarbeten, utbyten, överenskommelser...

- ① Vi kan påverka deras möjligheter och intressen
 - Vi kan göra det kostsamt för framtida generationer att inte fortsätta med våra projekt och begränsa handlingsutrymme: t ex naturresurser
 - Vi kan begränsa deras handlingsutrymme: t ex klimatfrågan
- ② Vi kan skada framtida generationer
 - Använda naturresurser som på lång sikt är skadligt: t ex kärnavfall
 - Om de inte utvecklar ny kraftfull teknologi för att hantera det...
- ③ Vi påverkar deras existens: om, hur många, och vilka
 - Genetisk identitet: vilka par av celler som ger framtida personer
 - Populationspolicy, men i princip alla policies: kapital och population

Samtida personer: påverkar *inte* existens/val mellan olika personer, men påverkar överlevnad och identitet genom omständigheter

Deontologisk etik: ett sätt att argumentera

Att ge samtida personer rättigheter: t ex i rättvise/fördelningsfrågor
Liknande sätt att värdera framtiden:

Deontologisk etik: ett sätt att argumentera

Att ge samtida personer rättigheter: t ex i rättvise/fördelningsfrågor
Liknande sätt att värdera framtiden:

- 1 Rättigheter som personliga intressen: en handling bör primärt bedömas efter hur den påverkar en persons *intressen*
- 2 För enkelhetens skull kan vi anta det finns rättigheter som varje person som någonsin kommer existera kommer att ha
- 3 Rättigheter att få intressen tillvaratagna hos personer som *existerar vid någon tidpunkt* är det som är moraliskt relevant, att ha intressen kräver ju existens

Deontologisk etik: ett sätt att argumentera

Att ge samtida personer rättigheter: t ex i rättvise/fördelningsfrågor
Liknande sätt att värdera framtiden:

- 1 Rättigheter som personliga intressen: en handling bör primärt bedömas efter hur den påverkar en persons *intressen*
- 2 För enkelhetens skull kan vi anta det finns rättigheter som varje person som någonsin kommer existera kommer att ha
- 3 Rättigheter att få intressen tillvaratagna hos personer som *existerar vid någon tidpunkt* är det som är moraliskt relevant, att ha intressen kräver ju existens

Exempel: bör vi förbruka eller försöka bevara hållbara naturresurser?
Om vi väljer att förbruka, så kommer vi mer sannolikt att inkräkta på framtida personers (eventuella) resursrättigheter

Rättigheter och framtida personer: kritik och möjliga svar

Svåra gissningar: teknologi, önskningar, behov, mänsklighet om 1000 år?

Rättigheter och framtida personer: kritik och möjliga svar

Svåra gissningar: teknologi, önskningar, behov, mänsklighet om 1000 år?

Men kanske är det orimligt av mer grundläggande skäl?

Rättigheter och framtida personer: kritik och möjliga svar

Svåra gissningar: teknologi, önskningar, behov, mänsklighet om 1000 år?

Men kanske är det orimligt av mer grundläggande skäl?

- Framtida personer finns i framtiden: deras rättigheter finns inte nu och vi kan inte inkränka på dem nu

Rättigheter och framtida personer: kritik och möjliga svar

Svåra gissningar: teknologi, önskningar, behov, mänsklighet om 1000 år?

Men kanske är det orimligt av mer grundläggande skäl?

- Framtida personer finns i framtiden: deras rättigheter finns inte nu och vi kan inte inkränka på dem nu
De finns i framtiden, med intressen, handlingar nu påverkar dem då

Rättigheter och framtida personer: kritik och möjliga svar

Svåra gissningar: teknologi, önskningar, behov, mänsklighet om 1000 år?

Men kanske är det orimligt av mer grundläggande skäl?

- Framtida personer finns i framtiden: deras rättigheter finns inte nu och vi kan inte inkränka på dem nu
De finns i framtiden, med intressen, handlingar nu påverkar dem då
- Om vi ger rättigheter till framtida personer, följer inte rätt för *alla* potentiella framtida personer att existera?

Rättigheter och framtida personer: kritik och möjliga svar

Svåra gissningar: teknologi, önskningar, behov, mänsklighet om 1000 år?

Men kanske är det orimligt av mer grundläggande skäl?

- Framtida personer finns i framtiden: deras rättigheter finns inte nu och vi kan inte inkränka på dem nu
De finns i framtiden, med intressen, handlingar nu påverkar dem då
- Om vi ger rättigheter till framtida personer, följer inte rätt för *alla* potentiella framtida personer att existera?
*Det är orimligt att **alla potentiella** personer har rätt att existera, bara personer som någon gång existerar kan ha intressen och rättigheter*

Rättigheter och framtida personer: kritik och möjliga svar

Svåra gissningar: teknologi, önskningar, behov, mänsklighet om 1000 år?

Men kanske är det orimligt av mer grundläggande skäl?

- Framtida personer finns i framtiden: deras rättigheter finns inte nu och vi kan inte inkränka på dem nu
De finns i framtiden, med intressen, handlingar nu påverkar dem då
- Om vi ger rättigheter till framtida personer, följer inte rätt för *alla* potentiella framtida personer att existera?
*Det är orimligt att **alla potentiella** personer har rätt att existera, bara personer som någon gång existerar kan ha intressen och rättigheter*
- Vår stora osäkerhet om framtiden gör att vi inte kan relatera till personer som individer

Rättigheter och framtida personer: kritik och möjliga svar

Svåra gissningar: teknologi, önskningar, behov, mänsklighet om 1000 år?

Men kanske är det orimligt av mer grundläggande skäl?

- Framtida personer finns i framtiden: deras rättigheter finns inte nu och vi kan inte inkränka på dem nu
De finns i framtiden, med intressen, handlingar nu påverkar dem då
- Om vi ger rättigheter till framtida personer, följer inte rätt för *alla* potentiella framtida personer att existera?
*Det är orimligt att **alla potentiella** personer har rätt att existera, bara personer som någon gång existerar kan ha intressen och rättigheter*
- Vår stora osäkerhet om framtiden gör att vi inte kan relatera till personer som individer
Det är inte konkret genetisk identitet, eller liknande, som ligger till grund: utan att de är mänskliga leder till mänskliga intressen

Ett möjligt problem för rättighetsetiken

När kan en handling vara moraliskt fel?

Förslag A: det måste finnas ett existerande moraliskt subjekt som drabbas

I rättighetsetik: ett existerande moraliskt subjekt med inkränt rättighet

Ett möjligt problem för rättighetsetiken

När kan en handling vara moraliskt fel?

Förslag A: det måste finnas ett existerande moraliskt subjekt som drabbas
I rättighetsetik: ett existerande moraliskt subjekt med inkränt rättighet

Är A rimlig? Antag $\neg A$: att alla *potentiella* framtida subjekt relevanta

- Utilitaristen får det lite lättare: välj handlingar som mest positivt adderar till mängden nytta

Ett möjligt problem för rättighetsetiken

När kan en handling vara moraliskt fel?

Förslag A: det måste finnas ett existerande moraliskt subjekt som drabbas
I rättighetsetik: ett existerande moraliskt subjekt med inkränt rättighet

Är A rimlig? Antag $\neg A$: att alla *potentiella* framtida subjekt relevanta

- Utilitaristen får det lite lättare: välj handlingar som mest positivt adderar till mängden nytta

Ett möjligt problem för rättighetsetiken

När kan en handling vara moraliskt fel?

Förslag A: det måste finnas ett existerande moraliskt subjekt som drabbas
I rättighetsetik: ett existerande moraliskt subjekt med inkränkt rättighet

Är A rimlig? Antag $\neg A$: att alla *potentiella* framtida subjekt relevanta

- Utilitaristen får det lite lättare: välj handlingar som mest positivt adderar till mängden nytta
- Rättighetsetikern får det svårare: rättigheter är absoluta värden och vi får inte inskränka på dem (ej utbytbara)

Ett möjligt problem för rättighetsetiken

När kan en handling vara moraliskt fel?

Förslag A: det måste finnas ett existerande moraliskt subjekt som drabbas
I rättighetsetik: ett existerande moraliskt subjekt med inkränkt rättighet

Är A rimlig? Antag $\neg A$: att alla *potentiella* framtida subjekt relevanta

- Utilitaristen får det lite lättare: välj handlingar som mest positivt adderar till mängden nytta
- Rättighetsetikern får det svårare: rättigheter är absoluta värden och vi får inte inskränka på dem (ej utbytbara)
 - $\neg A$ verkar betyda att alla *potentiella* framtida personer skulle behöva få tillskrivas rättigheter, men detta är omöjligt att realisera
 - Om $\neg A$ är orimlig, talar det för att rättighetsetikern bör välja A
 - Ett problem att välja A är att vi bortser från de framtida personer som inte realiseras, i meningen de blir inte moraliskt relevanta

Ett möjligt problem för rättighetsetiken

När kan en handling vara moraliskt fel?

Förslag A: det måste finnas ett existerande moraliskt subjekt som drabbas
I rättighetsetik: ett existerande moraliskt subjekt med inkränkt rättighet

Är A rimlig? Antag $\neg A$: att alla *potentiella* framtida subjekt relevanta

- Utilitaristen får det lite lättare: välj handlingar som mest positivt adderar till mängden nytta
- Rättighetsetikern får det svårare: rättigheter är absoluta värden och vi får inte inskränka på dem (ej utbytbara)
 - $\neg A$ verkar betyda att alla *potentiella* framtida personer skulle behöva få tillskrivas rättigheter, men detta är omöjligt att realisera
 - Om $\neg A$ är orimlig, talar det för att rättighetsetikern bör välja A
 - Ett problem att välja A är att vi bortser från de framtida personer som inte realiseras, i meningen de blir inte moraliskt relevanta
 - T ex skulle befolkningen kunna göras väldigt liten; *det moraliskt relevanta* är att *faktiskt existerande* personers rättigheter respekteras

Populationsetik och utilitarism

Konsekvenser för framtida generationer:

- Våra handlingar påverkar inte specifika identifierbara individer utan alla individer i en *population* (i större grad “utbytbara” mot varandra)
- Resonera om: är en hållbar framtid med 10 miljarder människor att föredra över 20 miljarder människor på lägre levnadsnivå? 50, 100?

Populationsetik och utilitarism

Konsekvenser för framtida generationer:

- Våra handlingar påverkar inte specifika identifierbara individer utan alla individer i en *population* (i större grad “utbytbara” mot varandra)
- Resonera om: är en hållbar framtid med 10 miljarder människor att föredra över 20 miljarder människor på lägre levnadsnivå? 50, 100?
- Vad bör maximeras? Ett förslag verkar finnas i utilitarismen:

Utilitarism: det moraliskt rätta är att göra är det som maximerar totala nivån av nytta för alla över tid

Ett vanligt missförstånd om utilitarism: att det bara är existerande individer idag som omfattas

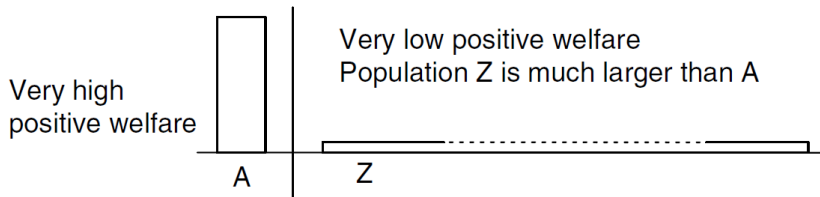
Ett problem för populationsetiken (utilitarism)

Den motbjudande slutsatsen (The repugnant conclusion):

Parfit (1984)

For any possible population of at least ten billion people, all with a very high quality of life, there must be some much larger imaginable population whose existence, if other things are equal, would be better even though its members have lives that are barely worth living.

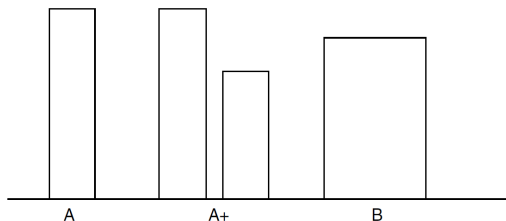
Den motbjudande slutsatsen



(Grafik: Arrhenius (2013))

Höjd: livskvalité. Bredd: antal personer i populationen.
Alla liv i Z knappt önskvärda, men Z har större total nytta.

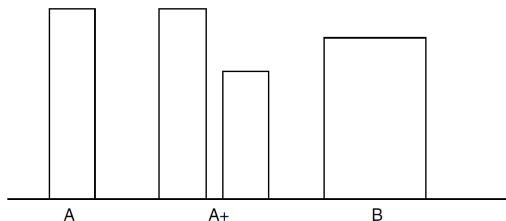
Den motbjudande slutsatsen



(Grafik: Arrhenius (2013))

- 1 Börja med A , en population med hög välfärd
- 2 $A+$ innehåller alla individer i A och en grupp med något lägre välfärd. Fler värdefulla liv, så kan inte vara utilitaristiskt sämre än A

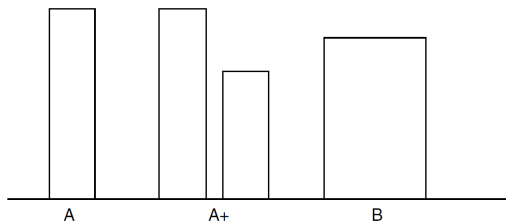
Den motbjudande slutsatsen



(Grafik: Arrhenius (2013))

- 1 Börja med A , en population med hög välfärd
- 2 $A+$ innehåller alla individer i A och en grupp med något lägre välfärd. Fler värdefulla liv, så kan inte vara utilitaristiskt sämre än A
- 3 B ($|B| = |A+|$) görs ϵ bättre för total välfärd, medel och jämlikhet

Den motbjudande slutsatsen



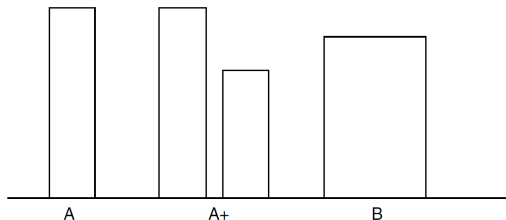
(Grafik: Arrhenius (2013))

- 1 Börja med A , en population med hög välfärd
- 2 $A+$ innehåller alla individer i A och en grupp med något lägre välfärd. Fler värdefulla liv, så kan inte vara utilitaristiskt sämre än A
- 3 B ($|B| = |A+|$) görs ϵ bättre för total välfärd, medel och jämlikhet
- 4 Skapa $B+$, och sedan $C...$ och upprepa...

Den motbjudande slutsatsen

Kommer vi runt problemet med en annan utilitarism?

Genomsnittlig utilitarism; rangordna populationer med genomsnittet.



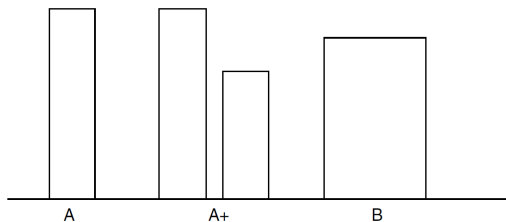
(Grafik: Arrhenius (2013))

Genomsnittlig utilitarism hindrar det här argumentet

Den motbjudande slutsatsen

Kommer vi runt problemet med en annan utilitarism?

Genomsnittlig utilitarism; rangordna populationer med genomsnittet.



(Grafik: Arrhenius (2013))

Genomsnittlig utilitarism hindrar det här argumentet

Men en *annan* konsekvens av genomsnittsutilitarism: jämför

- 1 En person med mycket negativt välbefinnande
 - 2 En population som *dessutom* innehåller miljoner personer som har det marginellt bättre
- 2 skulle föredras framför 1!

Den motbjudande slutsatsen

Argumentet verkar antyda att

- Vi kan byta ut livskvalitet mot kvantitet, många finner det orimligt
- Vi bör skapa en bättre värld genom att skapa fler människor ... men antropocentrism är inte heller självklart
- Sökandet efter en populationsetik som hanterar den motbjudande slutsatsen på ett rimligt sätt verkar pågå...

Diskontering (se föreläsning om klimatförändringar)

Diskontering har använts för att värdera framtida generationers nytta:
Hur mycket ska vi spara och ha för framtida generationers nytta?

Några underliggande antaganden:

Diskontering (se föreläsning om klimatförändringar)

Diskontering har använts för att värdera framtida generationers nytta:
Hur mycket ska vi spara och ha för framtida generationers nytta?

Några underliggande antaganden:

- Ekonomisk representation av framtida mänskliga värden: maximera nyttan över tid. Substitution av nytta mellan generationer: Utilitaristisk snarare än deontologisk etik

Diskontering (se föreläsning om klimatförändringar)

Diskontering har använts för att värdera framtida generationers nytta:
Hur mycket ska vi spara och ha för framtida generationers nytta?

Några underliggande antaganden:

- Ekonomisk representation av framtida mänskliga värden: maximera nyttan över tid. Substitution av nytta mellan generationer: Utilitaristisk snarare än deontologisk etik
- Utilitarism i allmänhet har ett annat utgångsläge: välbefinnande och lidande är oberoende av tid och plats där det sker. Värdet att maximera mängden välbefinnande minus lidande i universum verkar betyda opartiskhet mellan generationer

Diskontering (se föreläsning om klimatförändringar)

Diskontering har använts för att värdera framtida generationers nytta: Hur mycket ska vi spara och ha för framtida generationers nytta?

Några underliggande antaganden:

- Ekonomisk representation av framtida mänskliga värden: maximera nyttan över tid. Substitution av nytta mellan generationer: Utilitaristisk snarare än deontologisk etik
- Utilitarism i allmänhet har ett annat utgångsläge: välbefinnande och lidande är oberoende av tid och plats där det sker. Värdet att maximera mängden välbefinnande minus lidande i universum verkar betyda opartiskhet mellan generationer
- Möjligt specialfall: diskonterad utilitarism. En liten existentiell risk varje år skulle kunna (ihop med fler antaganden) motivera en positiv diskonteringsränta δ

Praktisk moralfilosofisk metod

Ett antal steg (Sven Ove Hansson, *Teknik och etik*):

- 1 Identifiera de intressenter som finns och deras roller och uppgifter. Beskriv situationen ur de olika intressenternas synvinklar
- 2 Undersök noga vilka faktiska förhållanden som påverkar den etiska bedömningen. Sök så mycket information som möjligt om dessa förhållanden, men precisera också vilken information som saknas
- 3 Jämför med hur närliggande exempel skulle ha bedömts
- 4 Undersök problemet med flera olika moralteoriers hjälp. Prova t.ex. att tillämpa handlingsutilitarism, regelutilitarism och pliktetik, och ta reda på om det har någon betydelse för ställningstagandet vilken av dessa teorier man tillämpar
- 5 Försök konstruera nya lösningar

Sammanfattning

- Olika sätt att värdera framtida generationer: två exempel
 - ① Deontologisk etik: Framtida personers *rättigheter*
 - ② Konsekvensbaserad etik: Framtida personers *nytta*
- Kan en handling någonsin vara fel om den maximerar moralisk hänsyn till *alla personer som någonsin kommer existera*?
De olika ansatserna vi gått igenom här verkar peka på olika svar: olika värderingar av existens

Sammanfattning

- Olika sätt att värdera framtida generationer: två exempel
 - ① Deontologisk etik: Framtida personers *rättigheter*
 - ② Konsekvensbaserad etik: Framtida personers *nytta*
- Kan en handling någonsin vara fel om den maximerar moralisk hänsyn till *alla personer som någonsin kommer existera*?
De olika ansatserna vi gått igenom här verkar peka på olika svar: olika värderingar av existens
- Båda sätten att resonera verkar ha sina problem, och det finns inte ett slutgiltigt vetenskapligt svar (Humes lag)
- En pragmatisk moralfilosofisk metod tar hänsyn till båda aspekter